

■ کمی هم از فعالیت‌های خود در دوران کرونا توضیح بدهید در این مدت زمان به چه کارهایی مشغول بودید؟

اغلب مشغول مطالعه و نواختن پیانو هستم و بیشتر موسیقی می‌شنوم و از دوران کودکی تا به امروز شنیدن موسیقی برایم لذت بخش بوده و هیچ‌گاه ترک نکرده‌ام و در این مدت زمان بار دیگر به شنیدن سمفونی‌های هایدن روی آوردم که حدود ۱۰۴ اثر است. درواقع باید بگویم یوزف هایدن پدر موسیقی کلاسیک است که امروز در دنیا حرف اول را می‌زند. در حال حاضر هم مشغول نوشتن یک سمفونی هستم.

■ درخصوص آثار زنده یاد هرمز فرहत چه برنامه‌هایی دارید؟

زحمات جمع‌آوری و انتشار این کارها برعهده آقای امیرمهمار تفرشی‌پور است که جا دارد از ایشان تشکر کنم و با علاقه بسیار این کارها را انجام داده است. زنده‌یاد هرمز فرहत طی این سال‌ها کارهای بسیار بزرگی در عرصه موسیقی انجام داد و عشق به ایران و مردم سرزمینش همواره در قلب او بود و سه روز پیش از فوتشان در سوند بودم و هر روز صحبت می‌کردیم اما باید بگویم با مرگ هرمز فرहत پشتم خالی شد به این دلیل که جدا از نسبت فامیلی که پسرعموی بنده بودند و استادم، باید بگویم من از مریدهای هرمز فرहत بودم و از نگاه من یکی از بزرگترین چهره‌های موسیقی ایران است. هرمز فرहत نگاه متفاوت و زیبایی به ایران داشت و تعریف می‌کرد قطعاتی ساختم‌ام تحت تأثیر بوته‌های سبزی که در دامنه کوه روئیده می‌شود و از زیر این بوته‌ها چشمه‌هایی خروشان است و این نگاه را یک غربی نمی‌تواند درک کند و این نشان دهنده نگاه عمیق او به سرزمینش است و مقدر خوشحالم که به سرزمینش برگردم و با دیدن آن آموختم و استاد فرहत یک بار دیگر به ایران آمدند و مردم کشورشان را دیدند.

■ آیا در نظر دارید در فرهنگستان هنر بزرگداشت‌هایی برای بزرگان موسیقی ایران چه آنها که در قید حیات هستند و چه افرادی که فوت کرده‌اند برگزار کنید؟

بله. درصدد و قبل‌تر هم چنین برنامه‌هایی برگزار شده و اتفاقاً می‌تواند برای اهل فن و موسیقی صحبت و نگاه‌های تخصصی‌تری انجام بگیرد.

■ کمی هم درخصوص فضای آموزشی امروز جامعه بگویید؟

از دیدگاه من در ایران روز به روز علاقه‌مندان به موسیقی علمی که نیاز به مطالعه و تحصیل دارد بیشتر می‌شود چه در شاخه موسیقی ایرانی و چه در بخش موسیقی کلاسیک و همچنین در بخش نوازندگی هم نسل جدید شاید خلاصیت قرن نوزدهم میلادی را نداشته باشند اما با تکنیک کاملاً آشنا هستند و جوانان نابغای در این سرزمین فعالیت می‌کنند. این جوانان تشنه تحصیل واقعی هستند اما متأسفانه استادان کاربلد و متخصص در این زمینه اندک است. اگر مسئولان بخواهند سطح موسیقی در ایران با داشتن تاریخ بزرگ و موسیقی ایرانی که یک موسیقی بسیار اصیلی است مانند موسیقی اقوام ایران و موسیقی دستگاهی تقویت می‌شود چند اسم می‌توان نام برد از رگسانی که در رشته موسیقی ناومی بتوانند تدریس کنند البته در رشته موسیقی کلاسیک هم همین‌طور است و حتی در نوازندگی سازهایی چون پیانو.

■ در بخش موسیقی کلاسیک به چه صورت است؟

از بدو تأسیس رادیو در سال ۱۳۱۹ تا به امروز موسیقی کلاسیک مخاطبان خود را داشته و روز به روز به علاقه‌مندان آن افزوده‌تر شده است. موسیقی کلاسیک در ایران بسیار مورد توجه است اما بیشتر درصدد هستند بگویند این موسیقی طرفداری ندارد.

■ اشاره به کمبود استاد در فضای آموزشی داشتید، در بخش تألیف کتاب‌های تخصصی آموزش‌های موسیقی چه اقداماتی باید صورت بگیرد؟

خوشبختانه درخصوص موسیقی کتاب و مقاله‌های بسیاری منتشر شده که برخی از آنها علمی است، البته باز هم تأکید دارم استاد خوب خیلی در این باره مؤثر است.

■ ارزیابی شما از موسیقی ایران چیست؟

برخلاف نظر بسیاری از دوستان که بر این نظرن در این موسیقی در حال نابودی است من براین باورم موسیقی ایران در حال پیشرفت است و همچنان این مسیر را در پیش خواهد گرفت و حتی موسیقی‌های پاپ خوب هم پذیرفته شده است و بر همین استنباط به آینده موسیقی ایران امیدوارم. فقط اندکی نگران و دلواپس موسیقی دستگاهی هستم بخصوص بخش آوازخوانی. باید بگویم تصنیف خوانی که یکی از بزرگترین پدیده‌های موسیقی ایرانی است بامرگ همایون خرم و جواد لشکری از بین رفت.

ایمن رجبی / ایران

■ آیا فرهنگستان هنر با صداوسیما یا وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تعاملاتی دارد؟

بله قطعاً و ارتباطات بیشتری هم شکل خواهد گرفت. به‌عنوان مثال آقای آرش امینی از موزیسین‌های فعال در صداوسیما هستند که با بخش موسیقی فرهنگستان همکاری دارند و قرار است با ارکستر سمفونیک رادیو و تلویزیون اجرایی داشته باشیم.

■ یکی دیگر از کارهای مهم در فرهنگستان هنر انتشار مجله تخصصی موسیقی بود آیا این موضوع بار دیگر مورد بررسی قرار خواهد گرفت؟

ابتدا باید علت متوقف شدن این مجله را بررسی کنیم چرا که این نوع فعالیت‌ها باید تداوم داشته باشد براین اساس شاید مطالب به لحاظ علمی ضعیف بوده به این دلیل که برای تولید و انتشار باید کاملاً آشنا باشند و ابتدا پشتوانه بسیار محکمی وجود داشته باشد و همچنین حضور یک کادر قوی از نویسندگان و کارشناسان متخصص در حوزه موسیقی.

■ آیا در فعالیت جدید فرهنگستان از ایده جوانان هم بهره خواهید گرفت؟ همکاری‌هایی خواهد بود؟

بله حتما و بر این نظر هستیم تعدادی از جوانان خوب و فعال در عرصه موسیقی را به‌عنوان عضو وابسته به فرهنگستان دعوت و معرفی کنیم مانند آقای آرش امینی و برنامه‌های بیشتری در این زمینه داریم البته سال‌ها قبل هم این روند وجود داشت که جلسه‌ای تشکیل می‌شد آقای مجید کیانی یک یا دو میهمان از موزیسین‌های آماتور دعوت می‌کردند و تبادل نظر می‌شد و با دیدگاه آنها آشنا می‌شدیم براین اساس از حضور جوانان به‌عنوان عضو وابسته بخش موسیقی فرهنگستان بهره خواهیم گرفت.

ایمن فرهنگستان بوده، آیا به‌طور کلی فرهنگستان هنر از کارهای سفارشی در زمینه موسیقی حمایتی خواهد داشت؟

اینکه چقدر فرهنگستان هنر این موضوع را حمایت کند بایستی بررسی بیشتری صورت بگیرد.

■ درباره موسیقی دستگاهی چه کارهایی قرار است انجام بگیرد با توجه به اینکه تعدادی از اعضای وابسته و ناپیوسته این گروه از هنرمندان موسیقی سنتی ما هستند؟

در بخش موسیقی ردیف دستگاهی دوست عزیزم مجید کیانی همراه ما خواهد بود که سال‌ها بسیاری در این فرهنگستان زحمت کشیده و کلام آخر در موسیقی دستگاهی است و فعالیت‌های آقای کیانی که در این فرهنگستان همچنان ادامه پیدا خواهد کرد. چرا که همان‌طور که می‌دانید آواز ایرانی که تا ۴۰ سال قبل مورد توجه جوانان بود در حال حاضر به‌دلیل اینکه موسیقی پاپ راحت‌تر در همه جا مورد استفاده قرار گرفته موجب شده موسیقی اصیل ایرانی تقریباً کنار گذاشته شود و متأسفانه باید بگویم نسل جوان ما با آواز بزرگانی چون قوامی، گلپایگانی، بنان، تاج‌اصفهان، محمودی خوانساری و... شناخت اندکی ندارند البته در بخش سارهم متأسفانه این نگاه وجود دارد. بر این اساس سعی مان براین است که در این زمینه هم کارهایی انجام بدهیم البته نوع فعالیت فرهنگستان هنر متفاوت رادیو و تلویزیون نیست که وظیفه‌اش مانند معرفی این هنرمندان به جامعه باشد و با توجه به عنوان آن، اهداف فرهنگستان مربوط به ارائه و تحقیق است و بخش اجرایی آن هم که قرار است شکل بگیرد به این دلیل است که این فضا در فرهنگستان تعریف شده و سالن‌هایی برای موسیقی وجود دارد.

از آهنگسازان پیشکسوت قرار گرفت و از آن بهره بردند اما بعدها تکیه و توجه بیشتر روی حمایت و معرفی کردن نسل گذشته موسیقیدانان و نوازندگان بود مانند قیچک نوازان، سرنا نوازان و... اما من همچنان به‌دنبال این ملودی‌های زیبا هستم بزرگانی که به‌دنبال اصالت بودند و البته در حال حاضر آهنگسازان بسیار متخصص و باسواد در زمینه موسیقی محلی ایران داریم مانند دوست و همکار عزیزم محمدرضا رویشی و بسیار علاقه‌مندم در این باره با این پژوهشگر بزرگ و آهنگساز سرشناس ایران گفت‌وگو و مشورت داشته باشم و از او جویای این ملودی‌های زیبا

■ در اساسنامه فرهنگستان حفاظت از میراث فرهنگی قید شده است که در بخش موسیقی می‌توان موسیقی اقوام ایران را در ابتدا نام برد و بعد از آن موسیقی دستگاهی ایران. در بخش موسیقی اقوام فرهنگستان چه برنامه‌ای خواهد داشت؟

در پاسخ به این سؤال اشاره‌ای به دوران کودکی ام می‌کنم. من از خردسالی

سعی مان براین است ضمن حفظ اهداف و کارهایی که قبل‌تر دوستان عزیز ما در این بخش برنامه‌ریزی کرده بودند، بخش اجرایی را پررنگ‌تر کنیم و کنسرت‌های پژوهشی و همچنین رسیپتال‌هایی همراه با سخنرانی برگزار شود. همچنین تصمیم داریم آثار آهنگسازان ایرانی را به ترتیب جمع‌آوری و چاپ کنیم که کمی زمانبر خواهد بود و فرهنگستان در راستای این همکاری اعلام آمادگی کرده است

شوم و براین‌نظم این موضوع هم در فرهنگستان هنر مورد توجه قرار بگیرد. ■ آیا فرهنگستان در زمینه اختصاص بودجه و حمایت از این هنرمندان حتی درخصوص جمع و ثبت آثار آنها برنامه‌ای خواهد داشت؟

باید نگاه جدی‌تری به این موضوع داشته باشیم و قطعاً پیگیر این موضوع بسیار بودم از ریاست فرهنگستان هنر خواهیم بود.

■ قرار است قطعه‌ای با موضوع کرونا بسازید که به سفارش و حمایت از

با موسیقی آشنا بودم و در همان برهه زمانی با یک تعداد از ملودی‌های بسیار جذاب که مربوط به شمال ایران، کردستان، موسیقی دستگاهی و... آشنا شدم اما سال‌ها بعد بخصوص بعد از انقلاب وقتی متوجه شدیم تکیه روی موسیقی‌های محلی ایران بسیار است و بسیار مورد توجه قرار گرفته مانند ملودی‌هایی که در قبل وجود داشت که حتی مورد استفاده آهنگسازان ایرانی چون پرویز محمود، روبن گریگوریان، حشمت سنجر، هرمز فرहत و خیلی

۹۰ درصد آثار آهنگسازان ایرانی بعد از فوت شان از بین رفته است و این موضوع را سال‌ها قبل در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مطرح کردم و البته رؤسای وقت هم تا آنجا که در توانشان بود همکاری‌هایی داشتند و توانستیم در همان برهه زمانی آثار برخی از آهنگسازان معروف که تمایل به کپی و چاپ آثارشان داشتند نگهداری شود، البته این موضوع هزینه زیادی ندارد و نخواهد داشت تنها نیاز به شخصی است که آشنا به پارتیتور باشد و آن زمان هم این کار انجام گرفت اما به دلایل مختلف ادامه پیدا نکرد. در حال حاضر هم مؤسسات بسیاری وجود دارند که در رابطه با تکثیر و عکس گرفتن از این کارها اعلام همکاری کرده‌اند و حتی پیشنهاد تهیه میکرو فیلم داده‌اند. براین اساس طی صحبت‌هایی که با دکتر ناهور مطلبی انجام گرفت قرار است این کارها در فرهنگستان هنر شکل بگیرد و این مهم‌ترین کاری است که می‌خواهیم انجام بدهیم و امیدوارم توفیقی حاصل شود که بتوانیم این اقدامات را در فرهنگستان به سرانجام برسانیم.

■ شاید بتوان گفت بخش پژوهش موسیقی یکی از مهم‌ترین بخش‌هایی است که نیاز به توجه و حمایت بیشتری دارد. قرار است درخصوص پژوهش‌های موسیقی چه کارهایی از سوی فرهنگستان هنر صورت بگیرد؟

فرهنگستان هنر در طول این سال‌ها درخصوص موسیقی قدما اقدامات بسیار ارزشمندی انجام داده که به‌صورت کتاب به چاپ رسیده است. البته این موسیقیدانان قدیمی بیشتر ریاضیدان بودند و تأثیر بسزایی در موسیقی ما نداشتند مانند فارابی یا قطب‌الدین شیرازی یا صفی‌الدین ارموی که جزو بزرگان و عالمان موسیقی هستند که در این خصوص فرهنگستان کاربزرگ پژوهشی انجام داده است. اما همان‌طور که اشاره کردم تصمیم داریم آثار آهنگسازان ایرانی را به ترتیب جمع‌آوری و چاپ کنیم که کمی زمانبر خواهد بود و فرهنگستان در راستای این همکاری اعلام آمادگی کرده است.

■ در بخش توجه و حمایت از جوانان چه برنامه‌هایی قرار است انجام بگیرد؟

نسل جوان امروز نسبت به ۱۰-۲۰ سال قبل بسیار با انگیزه و با اشتیاق بیشتر کار می‌کنند این درحالی است که طی دوسال گذشته بیماری کرونا موجب شد در زمینه کنسرت برنامه‌های کمتری روی صحنه رود اما تا آنجا که مطلع هستم اغلب جوانان و حتی شاگردان خودم مشغول نوشتن کارهایی در زمینه موسیقی بوده هستند، بنابراین خوراک برای اجرای جوانان بسیار است. اگر خاطر دوستان باشد در مدت دو سالی هم که ریاست جشنواره موسیقی فجر را برعهده داشتم تلاش کردم از آثار جوان در این جشنواره بهره فراوان ببریم.

■ یکی از مشکلات جوانان برگزاری کنسرت است که چندان بهایی به آنها نمی‌دهند. در این زمینه فرهنگستان چه برنامه‌ای دارد؟

این دوستان می‌توانند در جلسه‌ای که به حضور اعضای پیوسته و ناپیوسته

شاهین فرहत آهنگساز، موسیقیدان و مدرس موسیقی در گفت‌وگو با «ایران» از فعالیت‌های جدید خود در فرهنگستان هنر می‌گوید

تحول‌های جدید در راه است

ندا سیجانی

خبرنگار

اوایل خرداد ماه امسال شاهین فرहत آهنگساز نام‌آشنای ایران از سوی بهمن نامور مطلق – رئیس فرهنگستان هنر – به سمت رئیس گروه تخصصی موسیقی فرهنگستان منصوب شد؛ مسئولیتی که پیش از این مجید کیانی نوازنده پیشکسوت ستور عهده دار آن بود، اگر چه قبل تر هم شاهین فرहत به‌عنوان عضو پیوسته فرهنگستان هنر فعالیت داشت.

از سال تأسیس فرهنگستان هنر بیش از ۲۰ سال می‌گذرد، مؤسسه‌ای به منظور پاسداری از میراث فرهنگی و هنری اسلامی و... که در این سال‌ها بخش‌های مختلف هنری همچون تجسمی، موسیقی، نمایش و ادبیات نمایشی، معماری و شهرسازی، سینما و... را مورد توجه قرار داده و در بحث پژوهش و تحقیق اقدامات خوبی انجام گرفته است. اما در خصوص گروه موسیقی شاهین فرहत ایده‌های تازه‌ای در ذهن دارد که امید است با حمایت مسئولان به بار بنشیند، فعالیت‌هایی چون برگزاری کنسرت‌های پژوهشی، چاپ و نگهداری آثار آهنگسازان معاصر ایران و همچنین توجه بیشتر به بخش آموزش موسیقی. شاهین فرहत از سیزده سالگی نواختن پیانو را آغاز کرد و از دانشگاه‌های معتبر دنیا مدرک دکترای آهنگسازی خود را دریافت کرده و تاکنون حدود صد اثر موسیقی در فرم‌های مختلف سمفونی و کوآرنت و کنسرتو ساخته از جمله ساخت نخستین سمفونی ایرانی کرونا که به گفته خودش پشتیبانی ویژه بهمن نامور مطلق، رئیس فرهنگستان هنر در خلق این سمفونی تأثیرگذار بوده. گفت‌وگو با فرहत رئیس گروه موسیقی فرهنگستان هنر را در ادامه می‌خوانید:

■ ابتدا در خصوص برنامه‌های آتی خود در بخش موسیقی فرهنگستان هنر توضیح دهید.

از تأسیس فرهنگستان هنر سال‌های بسیاری می‌گذرد و در این مدت تمامی بخش‌های هنری این فرهنگستان تقریباً فعال بوده مانند برگزاری همایش‌های علمی – پژوهشی، سخنرانی‌ها و... اما داشته‌های بخش موسیقی برنامه‌های متفاوتی در نظر گرفته شده که تصمیم به اجرای آن داریم. البته پیش از این جشنواره‌های مختلفی در این باره برگزار گردیده که بیشتر جنبه تحقیقاتی داشته و اغلب برنامه‌های موسیقی هم حول سخنرانی‌ها و ارائه مقاله و... برگزار شده که بسیار مفید واقع شده و مضاف براینکه سال‌ها قبل هم برنامه‌ای برگزار شد درخصوص شرح اسامی افرادی که در زمینه موسیقی ردیف – دستگاهی فعالیت داشتند و نکته جالب اینکه تقریباً تمامی موسیقیدانان ایرانی در این برنامه حضور داشتند و این موضوع سبب آشنایی و تبادل نظر بیشتر شد. اما از زمانی که دکتر

بهمن نامور مطلق ریاست فرهنگستان هنر را برعهده گرفت از من خواستند برای مدتی عهده‌دار بخش موسیقی فرهنگستان هنر باشم و برای اینکه بتوانیم نگاه جدیدی به این بخش داشته باشیم سعی مان براین است ضمن حفظ اهداف و کارهایی که قبل‌تر دوستان عزیز ما در این بخش برنامه‌ریزی کرده بودند، بخش اجرایی را پررنگ‌تر کنیم و کنسرت‌های پژوهشی و همچنین رسیپتال‌هایی همراه با سخنرانی برگزار شود. بدین منظور برنامه‌هایی درخصوص معرفی یک موسیقیدان یا بزرگداشت و سالروز موضوعی درباره موسیقی ایرانی و حتی کلاسیک برپا کنیم. در موسیقی ایرانی تکیه ما بر موسیقی دستگاهی و موسیقی فولکلور ایران است، موسیقی‌هایی که کمتر به آن توجه شده. مضاف براین برنامه‌ها تصمیم داریم نشست‌هایی در خصوص بررسی موسیقی روز جامعه که مورد توجه جوانان بوده برگزار کنیم اما به‌طور کلی تم اصلی من اجرای موسیقی است، البته هدف بیشتر ما معرفی یک موسیقی ارزشمند است. براین اساس برای اجرای شدن این برنامه‌ها لازم است اعضای جدیدی به گروه افزوده شوند و اولین عضو که به ما پیوست آقای آرش امینی است. ایشان هم یک موزیسین باسواد است و هم به‌دلیل تبحر در رهبری ارکستر صداوسیما یک موزیسین اجرایی کننده هستند و حتی ممکن است همکاری‌هایی با رسانه ملی داشته باشیم و برای اجرای برخی از برنامه‌هایمان از ارکستر رادیو و تلویزیون هم بهره ببریم.

از دیگر فعالیت‌های ما این است که از طریق فرهنگستان هنر بتوانیم آثار آهنگسازان ایرانی را معرفی و اجرا کنیم و نکته‌ای که بیشتر مربوط به فرهنگستان است و در این سال‌ها شاهدش بودیم چاپ آثار است یعنی به مرور زمان آثار آهنگسازان ایرانی را جمع‌آوری کرده و چاپ کنیم. نکته دیگر به‌رهوری درست از کتابخانه عظیم فرهنگستان هنر است. همان‌طور که می‌دانید طی این سال‌ها

نگاه جدی‌تر به آموزش موسیقی در فرهنگستان هنر

آرش امینی

رهبر ارکستر سمفونیک صدا و سیما

در ابتدا باید بگویم من به پیشنهاد رئیس گروه موسیقی فرهنگستان آقای دکتر شاهین فرहत معاونت این گروه را برعهده دارم.

در اساسنامه فرهنگستان هنر، بخشی به‌عنوان گروه‌های تخصصی تعریف شده است که یک بخش آن مربوط به حوزه موسیقی است که وظایفی در این بخش معرفی شده که بر چند محور استوار است، نخست بحث تحقیقاتی است که مربوط به کارهای آرشویی و پژوهشی است، بخش دیگر در رابطه با کارگاه‌های آموزشی و دیگر مسائل که بر اساس اساسنامه تعریف شده است. تصمیم ما این است در دوره جدید فرهنگستان هنر با حضور دکتر بهمن نامور مطلق درخصوص کارهایی که نیاز به تحرک بیشتری است نسبت به این موضوع ها نگاهی جدی‌تر داشته باشیم و بر این اساس یکی از محورهای مهم و مد نظر گروه تخصصی موسیقی جمع‌آوری و کپی از آثار آهنگسازان معاصر ایرانی. در قید حیات است، البته قبل‌تر فرهنگستان هنر آثاری مربوط به قدما جمع‌آوری کرده است که بسیار ارزشمند بوده و ما نیز در راستای این هدف، به ثبت و ضبط این آثار ادامه خواهیم داد و به سبک کتابداری امروز در کتابخانه مدرن این فرهنگستان جمع‌آوری و نگهداری خواهد شد.

نکته دیگر معرفی جایگاه فرهنگستان هنراست و مهم‌ترین مبحثی که به دنبال آن هستیم بررسی وضعیت آموزش موسیقی در کشور از مبدا تا نتایج آن در حالت موجود است.

بررسی وضعیت آموزش موسیقی در کشور از جنبه‌های مختلف و مشاهده مواردی مانند اینکه در این خصوص آموزشگاه‌ها و هنرستان‌ها چه نقش و جایگاهی دارند و مهمتر از همه پل ارتباطی بین بدنه هنرستان و آموزشگاه‌های موسیقی با دانشگاه‌ها

ایمن رجبی / ایران